

Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu

Agnieszka Wałęga

Przemysław Malczewski

Politechnika Wroclawska Wydział Architektury

Marta Kukula

*Delimitacja obszarów funkcjonalnych – zastosowanie danych
statystycznych.*

Dane statystyczne wspomagają planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym, niejednokrotnie są jedynymi dostępnymi danymi obrazującymi pewne zjawiska społeczno-gospodarcze i demograficzne. Jednak odniesienie tych danych do jednostki statystycznej (gminy, powiatu, podregionu czy województwa) nie zawsze pozwala na prawidłową diagnozę rozwoju regionalnego. Takim przypadkiem jest np. zjawisko „rozlewania” się miast, czyli procesy suburbanizacji. Nie sposób prawidłowo zdiagnozować to zjawisko bez odniesienia danych do konkretnego terenu. Tymczasem dane statystyczne, za pomocą których można ocenić zjawisko suburbanizacji, jak bilans liczby mieszkańców czy liczba budynków oddanych do użytkowania, są dostępne w układzie gmin i powiatów. To nie pozwala na prawidłową identyfikację zjawiska w przestrzeni oraz uniemożliwia prawidłowe modelowanie przyszłych przekształceń przestrzeni.

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030¹ (KPZK 2030) (M.P. z dnia 27 kwietnia 2012r. poz. 252), w polityce przestrzennej ma nastąpić przejście od planowania sektorowego do zintegrowanego podejścia terytorialnego (integrated territorial approach). Dokument ten ustala obowiązek wyznaczenia w planach zagospodarowania przestrzennego województw różnych typów obszarów funkcjonalnych, charakteryzujących się wspólnymi cechami społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi. Jednym z typów obszarów, wskazanych w KPZK 2030, są miejskie obszary funkcjonalne, w tym obszary metropolitalne, obejmujące miasto i powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Odniesienie danych statystycznych do gmin uniemożliwia wyodrębnienie w granicach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich obszarów związanych funkcjonalnie z miastem (miejskiego obszaru funkcjonalnego) i obszarów wiejskich. Podobna sytuacja występuje w przypadku pozostałych typów obszarów funkcjonalnych, których delimitacja nie powinna odnosić się do jednostek w granicach administracyjnych, tylko do wyodrębnionych, na podstawie występowania pewnych zjawisk, obszarów.

¹ Monitor Polski z dnia 27 kwietnia 2012r. poz. 252

W Wojewódzkim Biurze Urbanistycznym we Wrocławiu została przeprowadzona próba delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego. Dostępne dane pozwoliły na wyodrębnienie jedynie takich obszarów funkcjonalnych, w których jednostką odniesienia jest gmina.

W procesie planowania przestrzennego, to właśnie dane statystyczne są najczęściej wykorzystywanym źródłem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej i demograficznej, dlatego istnieje konieczność powiązania statystyki publicznej z planowaniem przestrzennym. Zarówno proces delimitacji obszarów funkcjonalnych jak i monitorowania ich stanu i opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, powinien być wsparty danymi statystycznymi.

Delimitation of functional areas - the use of statistical data.

Spatial planning at the regional level is supported by statistical data, which are often the only data available to showing some socio-economic and demographic phenomenon. However these data, which are refer to the statistical unit (commune, county, sub-region or region) do not always allow to make correct diagnosis of regional development. One of the example is the phenomenon of "urban sprawl", which is the urbanization process. It is impossible to diagnose this phenomenon properly without reference data to particular area. Meanwhile the statistical data, that can be used to evaluate the phenomenon of suburbanization, like population balance or the number of completed buildings are available in the system of communes and counties. It does not allow for the correct identification of phenomenon in space and preventing proper modeling of future transformations of space.

According to the National Spatial Development Concept 2030 (KPZK 2030)², the spatial policy will be going from sectoral planning to integrated territorial approach. This document establishes an obligation, in spatial development plans in regions, to determine different types of functional areas, characterized by common socio-economic and spatial features. One of the types of areas identified in the KPZK 2030, are urban functional areas, including metropolitan areas, which consist of the city and the associated functional urbanized area. Statistical data, presented in the system of communes, forbid to isolate areas functionally connected with the city (urban functional area) and rural functional areas. A similar situation occurs In the case of other types of functional areas which delimitation should not be closed in the administrative boundaries units but should be based on the occurrence of certain events, areas.

The employees of Regional Planning Bureau in Wroclaw conducted delimitation of urban functional areas trial, including Wroclaw metropolitan

² MP dated 27 April 2012. Pos. 252

area. Available data allowed us to isolate only functional areas in which the unit of reference is the commune.

In the process of spatial planning, statistical data is the most widely used source of information about socio-economic and demographic situation, that's why it is a need to connect statistical data with spatial planning. The process of delimitation of functional areas, monitoring their condition and preparing spatial development plans should be supported by statistical data.